

ԱՎՃԱՆՈՒՄԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պուշկարիոյ համար 12 Ձր.
Տարեկան 6 " "
Վեցամսեայ 3 " "
Մ. Բ. Սաւանիւսի համար 15 " "
Տարեկան 8 " "

Սակարկայի համար 3 " "
Տարեկան 1.50 " "

Մանուցան տար 10 ս. կին երեւիս համար 40 ս. կին վերջին երեւիս համար 20 սակարկի հ. կին կին աւելի անգամներու համար 20 0/0 զեղչ կը ըլլայ:

Վառանայի համար 40 սակարկի

ՇԱԲԱԹԻՆ

Նախկին եր գրաւդ կ'իշ
Խմբագրութեան հաս-
ցիկն

Редакция на вѣстникъ
„Шаббатъ“
Mechitharistengasse
Vienne
R. P. Kalémecarian,
W. A. Journal
„Шаббатъ“
Varna (Bulgarie)

Մշտապահմանի համար
մեկ (20 ՍԱՆԹԻՄ)
Պուշկարիոյ համար
մեկ (15 ՍԱՆԹԻՄ)

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆՊԲԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿՐ. ՀՐ. ՏՐԻԹԻՆԻ ԶՈՒԵՐԳՅԱՆԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

Իրոքիւնք ևս չեն տուիր

ՇԱԲԱԹԻՆԻ ԲԱԺԱՆՈՒՄԳՐՈՒՄԻ ԳՐՈՒՈՂԸ ԹԱԺՆԵՒԵՆԸ ՊԵՏԻ ԵՒ ԿԱՆԻՍԿ ՎՃԱՐԵ

ՇՆՈՐՀԱՎՍԼՈՒԹԻՒՆ

Շարժումը - խմբագրութիւնը և ես յայտնում եմք մեր շնորհակալութիւնը բոլոր այն բարեկամներին ու համակրներին, որոնք չէին մոռացել մեզ նոր տարուայ անթիւ ու շնորհատրել էին նամակներով, քարտերով և հեռագրով, Շնորհաբարում եմք և մենք մեր կողմից:

Վ.Ս.Բ.Ծ

ՏՕՔԹ. Տ. Ա. ԳՈՒԹՈՒՄՃԱՆ

Փոխադրուած է Սվէթի Գրաւ եկեղեցւոյ դիմաց, Բլոջտատ Սը-պորնի թիւ 1. ուր կընդունի հիանդ ամեն օր 10-12, 2-5. Իսկ հինգշաբթի 10-12, 1-3:

Փուլումճեան ընտանիքը պաշտօնական այցելութիւն կընդունի մինակ հինգշաբթի օրը 2էն վերջը:

Սօփիա

ՀԻՆԳՇԱԲԹՈՒՆ ԱՏԵՆԱԽՍՈՒԹԻՒՆԸ

Հինգշաբթի վառնայի մէջ յայտարարութիւններ գրուեցան, ըստ որոց Սահախնէնիէ սրահին մէջ ժամը Երեկոյան 8 և կէսին պիտի առնախօսէր հնչ. կուսակցութեան ներկայացուցիչ Պ. Հըրահատ կամար, նիւթ ունենալով «Հնչակեան կուսակցութեան դիրքը Հայ Յեղափոխութեան մէջ»:

Ժամանակին սրահի անոնները բոլորն ալ գրաւուած էին եւ մաս մը ժողովուրդ ստիպուած էր ոտքի վրայ կանգնիլ: Մասնախումբը իբրև յեղափոխական ընկերով եւ Բուլղարահայ գաղութի մէջ իբրև յեղափոխական ղեկավարողի թերթի խմբագիր Պ. Վարպեն Նրաւիրեց ժողովին նախագահել, իր առաջարկը թէ ինք կարող է նախագահել իբրև որոշ կուսակցութեան պատկանող անհատ ընդունուելէ ետք Պ. Վարդօ բացառաբարը եւ խօսքը տուաւ պ. Հրահատին:

Հնչակեան կուսակցութեան ծագումը բացատրելու համար յարգելի ստեղծաբան ըրաւ պատմական անտիթիւն մը, որը ամփոփ կերպով տալով զետեղել մենք շահեկանութենէ զուրկ չենք համարեր իր գոյութենէն ի վեր այդ կուսակցութեան կրած փոփոխութիւններու տեսակէտով:

Առաջ սակայն ճշգրտեմք ըմբռնումը:

«Հնչակեան կուսակցութիւն» ըսելով մենք տրամաբանօրէն կարող ենք հասկնալ միայն այն կուսակցութիւնը, որ մինչեւ այսօր պահեր է հնչակեան կուսակցութեան նախնական ծրագիրը: Այդ ըմբռնումը տեսակէտով ալ մենք իբրև «հնչակեաններ չենք կարող ընդունիլ զինքը «վերակազմայն» կոչող բեկիցիօններ եւ հակա-յեղափոխական այն խմբակը, որու իբրև կողմակցութեամբ մարմին ոչ գոյութիւնը յայտնի է և ոչ ալ ծրագիրը: Ինչպէս որ հարցին և ամփոփենք ստեղծախօսի բնութեանը. Առաջ թրքական պատերազմէն ետքը հայութեան առջնէ ցցուեցաւ բընալինջ դառնալու հարցը: Իբրև կուլտուրական և յատկապէս զէմ տարր հայը ի հարկէ չպիտի ենթարկուէր այդ վտանգին, ուստի նա զիմեց ինքնապաշտպանութեան միջոցներու և դարձաւ Բուրքիոյ մէջ ընդգրկուող իր ոյժ: Այս շարժման գլուխ անցան Երոպայի մէջ պիտիականօրէն պատրաստուած երիտասարդներ: Ահա այսպէս ծագեցաւ հնչ. կուսակցութիւնը, որ ժամանակէ պահանջին և հայկ. տխուր իրականութեան ծնունդն էր և որը քարոզեց զէնքի ուժով խորտակել թիւրք բռնակալութեան շղթան: Սկսաւ յեղափոխական կռիւր և իր գործնական արտայայտութիւնը գտաւ 1890ի յոյն մէջ: Այնուհետեւ եկաւ Սասունի ապստամբական շարժումը, որու հետեւեալքով գիւլանգիրական սեղանի վրայ զըրուեցաւ Հայաստանի բէթօրմ

ներու հարցը: Այդ բուական շէր, պէտք էր դրական արգիւնք. և հա հնչակեան կուսակցութիւնը կազմակերպեց 95ի Պապը Ալիի ցոյցը, որով ստիպեց Սուլթանին եւ Երոպական պետութիւններուն ստորագրել մայիս 11ի Մէմօրանումը. ստով տըրւեցաւ թեղ. դատին կողմէն մը եւս: Այս յաջողութենէն ետք Հայութիւնը պահ մը կարծեց, որ կը գտնուի իր ազատութեան նախորդ օրուան մէջ, գազափշուր աճեցաւ. նոյնիսկ յեղափոխութեան անընդունակ և հակա-յեղափոխական տարրեր չուղեւրով վաղուան պալիք փառքին մէջ անբաժին մնալ սարգեցան հնչ. շարքերու մէջ ու այդ եղաւ հնչ. կուսակցութեան գծազգուցիկներ: Եկան հալածանքի օրերը: Առաջին թերազրութեամբ և թոյլ տուութեամբ Սուլթանը յաջաւ և գործադրեց կոտորածներու հրէշտիւն ոճիրը: Գործը կարծուածին չ'ալ զիւրին շէր: Եւ հա վերջը յիշուած անընդունակ ու հակա-յեղափոխական տարրեր սխալուելով իր հաշտին մէջ վայ նասուն բարձրացուց և ընկերները թողնելով անհաւասար կռիւ մէջ մինակ՝ դաւաճանեց բուն գործին. նոյնիսկ բռնեց բացասական դիրք:

Այն վայրկեանին երբ ընկերները ճ. կատ ճակատի կռիւ կը մղէին, երբ անոնք կախաղաններու վերայ իրենց շունչը կը փչէին, նոյն այդ րոպէին շարքերէն զատուող հակա-յեղափոխական տարրերը յառաջացուցին բեկացիւ և պառակտեցին հնչ. ուժեղ կուսակցութիւնը: Գործը պիտի վտանգուէր, «բայց ինձ համար ամենէն միտիւթարիչ երեւոյթը այն է — յարեց բանախօսը — որ Հայ Յեղ. Դաշնակցութիւնը շարունակեց և տարաւ սկսուած գործը անվճար կերպով ու հա, յեղափոխական կեանքի մէջ հանդիսացաւ ուժեղ ֆակտոր. մինք յուսով ենք ան պիտի շարունակէ իր դիրքը մինչեւ վերջը»:

Հնչ. պառակտումը և անկումը

ընդգծելէ ետք պ. առնախօսը կանգ առաւ հատուածներու իրենց վերածնութեան համար կատարած փորձերուն վրայ, վերջին փորձը եղաւ կատարուած Միութիւնը, որով հնչ. կուսակցութիւնը իր ծրագրին հետ հակասութեան մէջ ինկաւ պայն յաջողչեցու համար, որովհետեւ այդ էր ժողովրդի ցանկութիւնը. ինկաւ միութիւնը և յանգեցաւ պետալի հետեւեալքներու... տեղի ունեցան եղբայրասպան ոճիրներ: Անկեղծ յեղափոխականը ցաւ զգաց եւ զղուանքով տեսաւ կատարուածը, բայց այդ էր դառն իրողութիւնը, որու դէմ սակայն ճշմարիտ յեղափոխականը պէտք է կռուի իր բոլոր ուժերով, քանի անոր երակներու մէջ գեռ կեռայ կարմիր արիւն: Իսկ հիմա՞ Վա՞յ այն ժողովրդին, այն կուսակցութեան, որ կը յամառի շարիքին մէջ: Դենք ուրախ ենք հոռու, ձանազաններու այն փաստը, որ Պ. Հրահատ կամար մեզ տուաւ. նա յայտարարեց. «ես որպէս հնչ. կուսակցութեան ներկայացուցիչ յայտարարում եմ, որ ամբողջ կուսակցութիւնը իր բոլոր շարքերով զէմ էր և զէմ է եղբայրասպան կռուին և հրանի այն ժողովրդին, որ չի շարունակեր իր սխալը»:

Հնչ. կուսակցութեան մէջ պատահած այս դէպքերու պատճառաւ կուսակցութիւնը թուլացաւ, բայց ներկայ թուլութիւնը — յարեց առնախօսը — պայման չէ որ ան միշտ մնայ, երբ կուսակցութիւն մը ունի որոշ ծրագիր, որը գիտական հողի վրայ կանգնած է ան իսպառ չի կորսուիր: Խօսելով հնչ. սօցիալիստական կուսակցութեան մասին առնախօսը հերքեց այն կարծիքները, թէ հնչ. կուսակցութիւնը ձգելով ճանկահայաստանի դատը իր ուժերը պիտի ուղղէ ցարիզ մի դէմ: Նա յայտնեց ըսաւ. «ես իբրև կենտրոնի անդամ եւ ներկայացուցիչ յայտարարում եմ, որ մեր ծրագիրը մնում է նոյնը ինչ որ էր 1887ին և որու տուաւ»:

Չին նպատակն է ճանաչողական... անհրաժեշտ է մտածել նաև որ Ռուսաստանի վրայ ալ կայ ճնշում, հալածանք, յեղափոխականը չի կարող պահանջել, որ անոնք շղթան ալ ճնշումը և չի դիմադրեն: Պէտք է նաև կողմնակի կերպով նպատակ ունենալով կանխատեսել, որ հայը կողակին սրտին արգէն մխր է իր դաշտը: Այդ շարժման մէջ են վրացին, թիւրքը, կարող է միմէ հայրենասէր Աստենախօսը յիշեցնելով թէ կողակասի և արտասահմանի մէջ հայ բանւորներու թիւը երթալով կը շատնայ, յայտնեց, որ հնչկուսակցութիւնը չպիտի գազրի անոնց մէջ իրենց վիճակի համար գիտակցութիւն արթնցնել սոցիալիստական հիմունքներու վրայ: Աւրեմ ինքնապաշտպանութեան պայքար Ռուսաստանի մէջ, ուղղակի և յարձակողական կռիւ ճանաչողական կռիւ ճանաչողական է: Սակայն հայաստանի մէջ, ուր պէտք է կեդրոնացնել, մեր յեղափոխական ամբողջ ոյժը և եռանդը... կեցցէ՛ յեղափոխութիւնը:

Մտախոհութիւնը մէջ վերջացաւ ճանաչողական:

Նախագահը յետոյ յայտարարեց, որ ներկայից արդար են յայտնել իրենց կարծիքները: Բացուցաւ տաք վիճաբանութիւն, որու մէջ ցաւալի է ըսել կարգ մը մարդիկ գուրս եկան իրենց հողու ամբողջ թոյնով և մտքի անպաշար ազիտութեամբ:

Ամբոյսային հիւանդոտ տրաբանութիւնը բռնաբար խնջեցաւ: Անոր մէկ ներկայացուցիչը և լաւ և ուղեցործարանի մէջ եղած յրախտը բնական վրայ վիճաբանութեան նիւթ դարձնել: Աւրիչ մը պահանջեց անհրաժեշտ ընտրել միութեան ինդրի սահմանը: Մէջ նիւտուցաւ նորէն միութեան սնամէջ և դատարկ ֆրազը, որուն ասպետները ինկան զիրար հակասող գրութեան մէջ: Կենցաղ մին ամիւթեան կանգնեցնելով անուանեց կազմակերպուած կուսակցութիւն, միւսը ստիպուած եղաւ ջրել այդ մէտքը և հրապարակ նետեց ընտանիքի մը մէջ եղած մի խօսակցութիւն: Անհեթեթեան յաջորդեց անհեթեթեան: Ատենախօսն բացատրութիւն պահանջուեցաւ Չիթեանի և Մխոթի սպաննութիւնները վատ էին և դատապարտելի, հազար անգամ աւելի վատ ու դատապարտելի էր ի հարկ է պայն կրկնելը: Կոնտոնի վերջին եղբայրասպան ոճիրները գործելէ վերջ Ալֆարիտները չը կարմը: Իրական մէջ տեղ զննել այդպիսի

մի հարց, որ զիրենք նոյնքան, երէ ոչ աւելի վատ կացութեան մէջ ձգեց, քան Չիթեանի և Մխոթի սպաննութիւնները: Այդ նախապայքայ դաշնակցական ընկեր մը և բեմ՝ ելլելով ինք ալ Ալֆարիտներէն բացատրութիւն պահանջեց Սաղունիի, Համրի և Ռուսորդի սպաննութեանց մասին:

Պ. Աստենախօսը վիճաբանութեան միջոցին տուաւ պէտք և կամ բացատրութիւնները: Ասկէ ետք վիճաբանութիւնը ելաւ ամբոյսային ձևէն և դրուելով գաղափարական հողի վրայ քատացաւ լուրջ կերպարանք, երբ ընկեր մը խօսելով սոցիալիզմի մեղ համար անօգուտ լինելուն վրայ առիթ տուաւ Պ. Վարդօրի խօսք վերցնել:

Մենք կամիմք ինքնապաշտպանութիւնը: Վարդօրի խօսքը:

Սոցիալիզմը խառնել հայ յեղափոխութեան հետ նպատակաշարժար է: Ահա ինչու՞ համար Հայ. Սեպ. Գաշակցութիւնը զայն չէ դրած իրեն իբրև անմիջական կամ երկրորդական նպատակ և զոհացած միայն թեթեւ ակնարկութիւններով:

Մենք չենք մերժել, որ սոցիալիզմը գիտական վարդապետութիւն մըն է. կը գիտակցինք և կը հաւատանք որ նա ապագային բարիք պիտի բերէ, բայց մենք մեր ծրագրին մէջ չենք դրած, որովհետեւ ատոր համար հող չկայ: Փրանսայի, Գերմանիոյ պէս քաղաքակրթ երկիրներու մէջ, ուր մի քանի տասնակ կապիտալիստներ իրենց դրամի ոյժով կը հարստահարեն միլիոնաւոր սեփականատերեր բանւորներ, հոս դասակարգային կռիւը հասկնալի է, բայց մեզ մօտ ոչ, որովհետեւ Փրանսային, գերմանացին, ունի շատ իրաւունքներ և օրէնքներ, զորս մենք չունինք, մեզ վարցուեր է նոյնիսկ չարիքներով մէջ կնոյն ու երկխայի մօտ և անոնց համար ապրելու տարրական իրաւունքը: Հայը կը ճնշուի ոչ թէ կապիտալիզմ, այլ իմիջական: Որը նոյն իսկ թոյլ շտար որ հայոց մէջ ստեղծուի կապիտալիստական դասակարգ: Այո, մենք բանւորներ ունինք Ամերիկայի, Բուլղարիոյ և Կովկասի մէջ, բայց անոնց շահած գրամները նորէն կը զրկուին, որ բանւոր կառավարութեան տուրքերը վրձարուն: Մեզ պէտք է քաղաքական ազատութիւն սեփական հայրենիքի մէջ, իսկ գիտականորէն առնուելով սոցիալիզմը չի ճանչնար հայրենիք: Բարձր միտքեր անմշակ քարոզչին տրուելով մեր բանւորներուն կարող է նոյնիսկ զանազան փճացնել, Հայ գիւղացին սոցիալիզմը հասկնալու մտաւոր կարողութիւնը զեն

չունի և անմիջական կարիքը չունի: Գեո չի մշտնապէս զատակարգալին անմիջական կռիւ: Մենք ալ կը հետաքրքրուինք մեր բանւորներով, բայց այդ հարցը շատ պարզ է բաղդատելով հայ ժողովրդի ապաստարանութեան մեծ գործին հետ և գործնականի մէջ նպատաւոր արդիւնք ոյժը չէ տուած: Ուստի սոցիալիզմը յեղափոխութեան մէջ իբրև հրկրորդական նպատակ զննել այնքան ալ գործնական չէ: Բերեմ ստեղծենք սեփական ոյժ մեր երկրի մէջ և երբ այդ ոյժը ունենանք, կունենանք նաև բարձր գաղափարներ տարածելու իրաւունքը:

Պ. Հրահատ-Կամար հակիրճ կերպով պատասխանեց և յայտնեց, որ ինք ալ զէմ չէ հայաստանի մէջ զենքի դիմելով այդ ոյժը ստեղծելու գաղափարին, բայց Կովկասի մէջ ստեղծուած նոր պայմանները դրած են բանւորներու համար նոր պահանջներ: Պ. Վարդօրը յայտարարէ, որ հոն ալ պէտք է կռիւ զենքի ուժով: Պ. Հրահատ — արեւմտ մենք էլ հոն կը վերցնենք զէնք... Կեցցէ՛ զէնք ազգականերով և որոտիգոտս ծափահարութիւններու մէջ փակուցաւ ժողովը: Հասարակութիւնը մեկնեցաւ զոհ և շինիչ ապաւորութեան տակ: (°)

Մարգարէտներ

ՆՈՒ — ՏԱՐԻՒՅՑ ԸՆԺԱՆԵՐ

Նոր — տարի է, ընծաներ է հարկաւոր բաժանել, իսկ առանց ընծայի, փոքր երկխայները անգամ, լացով են դիմաւորում նոր — տարուն, գալով հասակաւորներին, զէ... էլ ինչ սակ կուզի, որ նրանց համար, նոր տարին առանց ընծայի, շատ տխուր և ձանձրալի պէտքէ անցնի:

Փրական — հասարակական գործիչը, հոգաբարձուն, տեսուչը աշակերտները, բոլորը — բոլորը, թափուել են, իմ զլխին և նոր տարւայ ընծայ են ուղում: Փոզոցով էլ անցնել չեն կարողանում: ամեն կողմից կանչում են Պ. Բիդ նոր — տարին մօտենում է, ընծաներ պատրաստելու են: Էլ ինչ երկարացնեմ ընթերցող:

(°) Հեղափոխի երբեմնի խմբագրիչը շատ հաւանական է հայ հասարակութեան անջե բան մը երեւելու հիւանդոտ տենչին բռնուած՝ ժողովը փակուելէ, բ՛ւժը պարպուել ետք, երբ արդէն ժողովորդը կը մեկնէր սկսաւ կարգ մը հետաքրքար(°) շողափոխութիւններ լինել և վարձատրուեցաւ... սուրբներով:

ինձ շատ են նեղացնում, և հանգստութիւն չեն տալիս: Ահա՛, վերջապէս Եւրոպայի միջոցով ուղում եմ, մօտս եղած ընծաները բաժանել և խնդրում եմ յարգելի խմբագրութիւնից, որ հասցեները, մի լաւ տեղում պահէք, որպեսզի բաժանելու ժամանակ չփոխութիւն աւալ չգայ:

Դէ, կուտում եմ բաժանել: Ե. Մ. Վ. Մուրադեանին. — Ահա՛, Կառապս անհաւորի, Հա՛, հա՛, Ժիմաղում են բոլորը, որոնք ինձ, տուր ինձ Ժիմաղի և խառնուչութիւն թեան միջոց, կոչում է Պ. Խանապատեանը:

— Այ, Պ. Խանապատեան, մի շտապեցրէք, ձեզ աւելի լաւ ընծայ ունեմ տալու: Եւրոպայ կենք փճակահանութիւնը, տեսնենք երկրորդ ընծան ունեմ գուրս գալիս և ի՞նչ է: Ահա՛, լաւ եղաւ, Պ. Խանապատեան. ձերն է, բայց մենակ քեզ չէ տուած, այլ ընկեր էլ ունես:

Խանապատեանին և Չիլիկիբեանին. — տեսնենք լիւաւայի զարոյցները, «Ժէ՛ շտա...»

Սա էլ եմ զգում որ սրանց ընծան ի՞նչ եղաւ. երկու հոգի մի «ժեշտ» ինչ անեն: Վնաս չունի, խօսք եմ տալիս գալ տարի աւելի լաւ ընծաներ տալ:

Լիւաւայի ներկայ հոգաբարձութեան — Պիան չի, մաժուն չի, ամեն մարդու բան չի:

Լիւաւայի փակուած զարոցի ներկայացուցիչներին. — Պէրաբան շիւր ամսուայ անձիկ:

Ռուսաց կառավարութեան. — Պի տակառ արին, Սուլթան — Համիդի հետ հաւասար բաժանելու:

Պալիցինին. — Գեո կենդանի ես:

Իսպարեցրած Պալիկա խմբագրութեան. — Պալիցինի հարցրու թէ ի՞նչ տամ լաւ է:

Սալմաստի նորեկ փոխանորդ Մաքսուդեան վարդապետին. — Պֆոյի մի մեծ քսակ:

Սալմաստի ընդհանուր տեսուչ Պ. Ս. Փրանքեանին. — Պի ունեմ ծափահարութիւն... Ի՞նչ յարատեւի ձեր սկսած օգտակար ձեռնարկութիւնը:

Պալմաստի ուսուցիչներին. — Պալմաստի, սոկուն և եռանդուն գործունէութիւն:

Ս. Ռաշմաճեանին. — Պերցանա՛ւ ձեռք բեր մեր վրէժը ստուղ են տալիս:

Պալկերտ — աշակերտու հիւնքին. — Պեր ընծաները զեն չեմ ստացել:

Ընթերցողներին. — Ակնոց ունեմ. — Պի բիւլ:

Մնացածներին. — Պի նոր հաւար յոր — Տարի:

ԿՈՒՆԿԱՍԵԱՆ ՔՐՕՆԻԿ

Նոր-Նախիջևան, 22 դեկ. 1903

Արտասահմանից եկած նամակները եւ թերթերը մնում են չիւնով-նիկներով մտնում Մենք արտասահմանից լուրեր չենք ստանում: Բնու-թյունը եւ ճշտութիւնը ամէն օր աւելա-նում է, բայց ժողովուրդը չի բնի-ծըղում եւ յեղափոխական ոգին մեծ ծաւալներ է ստանում:

Ահա այստեղի լուրեր: Գալիցիոյ վերաբերեալ յետոյ ուղարկուած իսկոյն իր պայտան է արարում եւ պէտք եղած բժշկական միջոցները ձեռք բերում են արտասահմանից: Բայց անիրաւ գաղտնի միջոցով այժմ եւս բոլորովին չէ անողջացել եւ վերջերի ազգայնա-թիւնը հաղորդել է ուղիղին: Օր-ւան մէջ լինում են ժամեր, երբ նա խելագարում է եւ գիտի ինչն էր գուրս տալիս, բայց պարզապէս զոչ չառ կարճ ժամանակ է սեւում Սկսել է Գալիցիոյ քիւր վատի-մենք ցանկանում ենք, որ նրա ամ-բողջ մարմինը հոտի:

Ամբողջ թիֆլիզում լուր է տարած-ւել, որ Հայերը Գալիցիոյն իր բո-լոր պայտանով ու պարտականու-թեանով օգը պիտի թողնեն. այս լուրը հա-սել է նաեւ հայտեր գաղանջին ա-կանջին եւ նա օր ու գիշեր հանգիստ չունի, ամենաշնչին ձայն խելով կարծում է թէ Հայերը պայտան վը-րայ յարձակում են գործում: Զգու-չութեան համար սրանից երեք օր-առաջ նա բոլոր պալատի շուրջը հը-րամայել է փորել, որպէսզի հայոց անցրած անցքի տեղը ի մանայ: Ամ-բողջ քաղաքը լցրած է լրտեսներով (որոնց մէջ ի մեծ ցաւ մեզ կան եւ հայեր), որոնք ամէն ինչ զազանի կերպով դիտում են եւ հաղորդում կառավարութեան:

Բայց ճնայելով այս բոլոր գժար հանգամանքներին, հայերը ետանդով կպիկ են իրանց գործին եւ օր օրի յետեւից Բուսաստանի զանազան քա-ղաքներում կազմում են նորանոր ինքնապաշտպան թիւան կոմիտէներ:

որոնց նպատակն է սեղանին հայ ժո-ղովրդի մէջ միշտ վառ պահել հայրե-նասիրական ոգին, զանազան երե-կոյթներու ներկայացումներ տարվ ի նպատակ յեղափոխական կուսակցու-թեանց, գիտաւորապէս Իաշնակցու-թեան:

Բաւ չհամարելով մինչեւ հիմա իր արածը, Թուրքիան այժմ ուզում է փա-կել մեր մնացած թեմական գաղտնի-ները, որպէս փակել է Եւրոպայի թե-մական գաղտնիքը: Յայտարարում է, որ փոխելու է պայտանիստ եւ մեր թեմական գաղտնիքի ծրագիրը: Թիֆլիզում ձերբակալուել են Վահան Արծրունի, Ս. Սպանտարեան, բժիշկ Նուստարեան եւ մի քանի ուրիշ կարեւոր եւ յայտնի անձինք: Կա-կան կայ որ անոնց տոնները խու-զարկեն, զի բնիք բանտարկին եւ թերթերը դադարեցնեն: Բագում կը լինեն ամէն օր ձերբակալութիւններ: Երեւանի մէջ ձերբակալուած են օ-գոստոսի 5 թիւով մասնակցողներէց 35 հոգի, որոնք դատապարտուած են 8 տարայ տաճանակիր աշխատու-թեան եւ զրկուել են քաղաքական իրաւոյնքերից: . . .

Ս. Ն.

ԻՅՆՈՂ ՇԵՐՈՒՆԵՐՈՒ ԳԻՆԱՍՏԱԿԻՆ ԵՒ ԿՈՒՆԿԱՍԵԱՆ ՕԳՏԻՆ

Յիւլիպէի հայութեան գիտակից մա-տին համար դեպի Երեւան 28 ի կիրակին յիշատակութեան արժանի օր մը ե-ղաւ գրեթէ:

Հ. Յ. Իաշնակցութեան Պ. Կ. Կօ-միտէն հոգեհանգիստ կատարել տուաւ ընդհանուր նախատակներու: Գանձա-նազխի արեւահնգ կոնքերու մէջ ե-թուս բունակալութեան սուրբն ինչոյ անմահ հերոսներու յիշատակին:

Բագութիւնը խուռն էր, տպա-ւորութիւնը սխտուր:

Հոգեհանգստի արարողութեան էտք Տ. Պ. Թ. Կ. Պ. Գրոնեան գե-ղեցիկ կերպով բացատրեցին հասարա-կութեան ներուներու մեծութիւնը:

զէպի անոնք եւ անոնց ճամբան շարու-նակողներուն հանդէպ մեր ընկիւթն ու պարտականութիւնը:

Ատենախօսներուն բաժնէրը շատ լաւ տպաւորութիւն թողուցին ներկա-ներուն վրայ:

Նոյն իրկուներ երգեցիկ — թատե-րասէր երկուստ խուսիս տուաւ իր ներկայացումը — ՄԱՏՆԻՉԸ կամ ԱՐԻՆՆՈՏ ԹԹԻՆՄԱՐ Ը Հ Յ. Իաշնակ-ցութեան օգտին:

Չի նայած որ հասարակութեան ա-մեն իսակներուն մէջ ալ հազիւ մեկ — երկու օր առաջ տուած ծախսուած էր վարժարանին ի նպատակ եւ բաւա-ական սուղ գինով աւոր հետ մեկանգ անպատեղի կերպով սպառեցան տու-սակները եւ նոյն իսկ որոշուած աթոռ-ներուն վրայ մեկ — երկու շաբթ ալ սեւեռուեցաւ: Կարելի էր աւելի սուղ գիներ նշանակել: Ի՞նչ վերոյիշեալ պատճառը չըլլար, ինչպէս որ գիտել տողներ եղած են:

Սյուպէս թէ այնպէս նպատակը, իսկը քաջաց «լիքսեպուրի» թատրոնը այնքան խուռն բազմութիւն մը ուր շարժուելու տեղ չի մնաց:

«Կախաղան» էն, «Մարտի դաշտ» էն եւ ուրիշ մեկ — երկու. երգերէն ետքը — որոնցմէ առաջին երկուքը այնքան լաւ ոգեւորեց հասարակութիւնը — վարագործը բացուեցաւ:

Չէ կարելի նկարագրել հասարակու-թեան ոգեւորութիւնը իտես դաշտային տեսարանին, ուր հայ գեղըղեր իր պատկերներով արար լեցուած կը քա-ղէր: Տեսարանը բոնոն ծափերով ըն-դունուեցաւ:

Ուղղը կենդանի եւ շատ տպաւորիչ էր. նիւթը յուզիչ եւ հրահանգիչ: Կարծէր պիտի սին պարունակութիւնը մանրամասնօրէն բացատրել եթէ հոս տեղը ըլլար:

Չէ կարելի մոռնալ պրծըլիկ Սէլվին ու Գէլօն, մասնիչին աղաքը, որ գրեպի աղբիւրին գլուխը իրենց կա-տարած դերով այնքան զուարճալի եւ գեղեցիկ էին. ինչպէս նաեւ Սօֆիան, ի խիստը բերող գրեպայի աղջիկը:

որ շատ բնական կատարեց իր դերը: Վերջապէս մասնիչը իր զգուշի գե-րին մէջ, պահպանողական եւ գաղա-փարական տիպերը — ծեր թէ երիտա-սարդ — նարգիլը, մասնիչին կինը, Սօնան Գլուխ աւերած տէն աղա-տող եւ անոր աղախիւնը, պէկ թէ իւզուչի եւ բոլորը իրարմէ խու-ւել կամ նուազ յաջողութիւնով խոր տպաւորութիւն թողուցին հասարա-կութեան վրայ, որը շատ գոհ մնաց:

Ես այլեւս զանց էրեւմ պատիկ թե-րու թիւնները մասնաշնչել իսկոյն ամբողջութեան թողուցած շատ լաւ տպաւորութեան համար:

«Մասնիչը կամ «արեւնոտ թըթ-խը լորը» «Արիւնոտ հարսանիքին հետ կը կազմեն զոչ մը նրբեցիկ — թատերասէրի իր գոյութեան շրջա-րին ներկայացուցած պիտի ներու-նէջ:

Գեղեցիկ կենդանի պատկեր է մը վերջ — որ կը ներկայացնէր հայ աղ-ջըկան մը դաշտէն առեւտրուած քը-դերու ձեւը կը որուն կընդմանա-լին աղջկան մայրը պաղատագին, իսկ գրեպայիները բահերով, բրիչնե-րով — հասարակութիւնը ցրուեցաւ այնքան լաւ տպաւորութեան տակ, որ մինչեւ այսօր շատերու խօսակ-ցութեան նիւթն է, իր հետ ունե-նալով նաեւ երկրի մէջ կոնոյնըրը «ոխիով մըն ալ յիշած եւ անոնց օգ-նու ըլլալու — թէեւ շատ պատիկ օգ-նութիւն — գոհունակութիւնն ալ:

Զուտ հասոյթը 300 լէվէն քիչ մըն ալ աւելի է:

Թղթակից
2 Յունուար 1904
Յիւլիպէ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Թարիզ, 18 դեկ. 1903

Դեկտեմբեր 13ին Թաւրիզում «Ախ-պէր» շախմատներու թատրոնը բարե-գործական նպատակով խաղացին Պոստպիկի Օտարները դրաման: Թաւրիզի թատրոնը կատարեալ էր:

ՀԱՅԿ ԲԱՐՁՐԱՒԱՆ ԳԱՎԸ ԵՒ ԱՆԻ

Ճանապարհորդական եկ տարու թիւն Տօֆ. Բորթալի)

(Շար. նախորդ թիւէն)

Աւելի առաջ երթալով մենք հան-գրակեցանք մեծ կեղեցիկ մը, որ մինչեւ հիմքերը կործանած էր Շէնք մը. որու աւերակներու շքեղ ու գե-ղեցիկ մնացորդները կը պատմեն ա-նոր հին ու անցած փառքը: Մենք հիմա հասած էինք բլուրին ստորոտը: Ոչ ոք չէր վրայ պետք կը կանգնած ըլլար Անիի միջնաբերդը կամ Ակրօ-պօլիսը: Աւերուած հոս ստեղծի ե-ղած է: Այս առեւտրական վայրէջքին քանգուած աւերակի կոյտեր եւ եր-բէք չէին տեսած:

Ոչ միայն թիւթե պատուած շէն-քեր, այլ եւ քանի մը մետր հաստ պատեր, երկաթե պատեր թաւառ կամարներ, առաստաղներ ու սիւ-ներ տարբերային սահնգ պորտիւնա-մը խառնիխուռն գետին թափուած են: Բլուրի վրայի բոլոր հարուած-ներու թափէն նետուած է զէպի վար: Հոս կարելի է տեսնել երկրա-շարժի մը աւերիչ ոյժը: Ոչ մի պայ-

թուցիկ նիւթ կարող էր այդ հոկոյ ամբարձրութիւնը իր տեղին շարժել: Բայց 1319 թուականի երկրաշարժը այս վիճակին հասուցեր է Անիի միջնա-բերդը: Վար լըած ատենին տեսանք սպառածի մը վրայ գեղեցիկ մատու-ռի մը եւ ուրիշ աւերակներու մնա-ցորդներ: Ապտածը կերկարի մին-չեւ 500 մետր դէպի երկու գետերու մէջտեղը: Մեր վար լընելը երթալով դժուարացաւ, ճամբան նեղացաւ եւ մէկէն ի մէկ շրջակայքը մոթ պա-տեց, ոչ թէ գիշերը մոտեցեր էր, այլ Ալաճա լեռներու վրայ սեւ սեւ ամպեր կուտակուելով սկսան Անիի երկնքին վրայ տարածուել: Աւերակ-ներու տեսարանները դարձան աւելի մռայլ, աւելի ճնշող: Արեւմուտք հաւաքուած ամպերու ծծմրագոյն մէկ կէտին ուրուականի նմանող սփռոյն լոյս մը լնկաւ լեռներու վրայ եւ եր-կնքը տխուր կերպով որոտաց: Հո-վի հոտանքները անապատային կա-տալի ոգիներու պէս սկսած փոսե-րու մէջէն զէպ բարձրանալով գեղ-գին վրայ լալ:

Վիշտերով լի Անին կարծես յիշեց իր փառքի օրերը ու սկսաւ սեւ բաղ-դին վրայ լալ:

յանգուզն քայլ մը պիտի ըլլար ա-պառաժներէն վար իջնել եւ մատու-ռին մէջ սպաստանիլ: Որոշ ալ չէր գիտցուեր թէ ամպերը Ալաճաչայի նեղ հովիտը անցնելով Անիի վրայ պիտի կուտակուէին: Մեր բնակա-րանը երթալ չէի ուզեր, որով-հետեւ ամեն ձախորդ պարագայի կա-րելի էր աւերակներու մէջ ապա-տան մը գտնել ուստի Ալաճաչայի ուղղութեամբ ճամբանիս շարունակե-ցինք զէպի առաջ՝ քերելով բարձրա-անցակի արեւմտեան եզերքը: Ես զիտէի, որ ամբարձրացող քաշտերու կողմէն սկսած սեղը կը գանուէր իրագործական զգեցիկ աւերակնե-րը: Ես երեւակայութեամբ կը թո-չէի զէպի հոն ու կողմէի անկէ գի-տել բարձրանալով փոթորկալից յուզումը: Բայց մենք դեռ մեր նպատակակէտին չէինք հասած երբ անձրեւը սկսաւ տեղալ եւ մեզ արդի-լեց առաջ ընթանալ: Մեր առջեւ հովիտ արեւմտեան ափին վրայ կանգ-նած էր Բագրատունեաց գեղեցիկ ու շքեղ զրեպի, որու առաստաղը գեռ բողբոլիւն անշնա մնացած էր, բայց ներքին մասը քար ու քանդ եղած: Որոտում երու արձագանքը Ալաճա լեռները կը տանէին զէպի հոտուն

եւ դեռ անոնք չը մարած երկնքի նոր որոտումներ կը թնթացնէին շը-ջակայքը, կայծեւ թնդանթներու հոկայ բերաններ պահուելու սեւ ամպերու տակ կրակ ու անձրեւ կը թափէին ամայացած բարձրանալու-կն վրայ:

Անդին մեր դիմացը կը տեսնուէին ստորերկրայ խոռոչներ եւ բացուած քե-ներ, որոնցմէ շատերը փորուած էին սպառածային իրաւերու մէջ եւ կա-ռաջնորդ լին զէպի լարիւրի դոսային ճանապարհներ: Թերեւս նախապատ-մական ժամանակներ հոս կը բնակէր անձանթ ժողովուրդ մը: Աւանդու-թիւնը կը պատմէ, որ Անիի հին բնակիչները մեծ աղետէ մը ետքը չօգնելով բաժնուել հայրենի քաղա-քէն եւ սեփական օջախէն մտած են ստորերկրայ այդ լարիւրի դոսայինը եւ հոն փնտրած իրենց համար թագս-տանոց, ուրիշ մարդ երբ գիշերային լուսութեան մէջ սկսեցին գետինը գնէլ կիմացուել ոգիներու խորհրդաւոր շը-ջակը ու բզգուեմը: . . .

Գերմ. փոխադրեալ Մարգարէտեմի (Շարունակելի)

Թէ մուտքի եւ թէ խաղի կողմից. Ի մեծ ցաւ որոշ մարդկանց, որոնք փայլում էին իրենց բացակայու-

թեամբ, զանիմը լինէր, սպա- ւած էին բոլոր սովորակները եւ զեռ զ'ընկալ անցելուներէ թախաման-

Յնորհակալութեան եւ ծախահա- րութեան արժանի էին բոլոր մաս- նակցողները, Մաքահարում ենք եւ Ախպէրին: Բայց մեզ ոգեւորողը այլ բան էր, որի համար գրում եմ այս սողերը:

Այս անգամ քիչ քիչ պատրաստ- ւել էր նոյն նպատակով կանանց կողմից. եւ այնտեղ հասարակու- թեան ծառայում էին մի խումբ հա- մեստ կին ու աղջիկներ. հարկու- կան կեանքի մէջ մեծացած հայուհի- նայք որը մի կողմ էր գրել ստրկա- կան ամօթխածութիւնը, արհամա- րել էր շարերի ու վատերի բամբա- սանքը, լցած բարձր գործ կատա- րելու զգացմունքով հրապարակ էր եկել իր աջակցութեամբ որոշ չափով իր պարտականութիւնը կատարելու:

Անչուշտ կան յոռետեսներ, որոնք ոչ մի նշանակութիւն չեն տար կա- նանց այդ համեստ գործին. նրանք շատ շնչին բան կը համարեն այդ համեմատ' լով բուն հայրենիքում տի- րող մեծ վշտերի հետ, լայց մեծք այլ զերայ ենք հասկանում. ընդու- նեւ լով այն ճշմարտութիւնը, որ իւ- րաքանչիւր բան փոքրից է սկսում, որ քետակները անձրելի կաթիլներ, րից են գոյատոււմ. ուստի եւ մենք հաւատում ենք, մենք սիրում ենք հաւատալ, որ կանանց «Միածան» խումբը կը նպարծակի իր գործունէ- րութիւնը, նա կանգ չի առնի այս վերջին կատարած «փոքրիկ» գործի մէջ, այլ կաշխատի իրականացնել վերոյիշեալ ճշմարտութիւնը՝ այդ «փոքրիկներից ստեղծելու մեծ գոր- ծեր...»

Ինուն եւ անկեղծ սրտից ծախա- հարում ենք «Միածան» փափուկ սե- օի այդ առաջին քայլը:

Ասկան Ս.

ԴԻՍՈՒՄ ՍՕՅՈՒԹՅՆ

Ազնու աչուք

Տէր Ատենապետ եւ Տխարք Ան- գաւթ Ազգ. Պատ. Թագ. Խորհրդոյ Ի...

Ինչպէս յայտնի է, Պուլկարիոյ Հայոց Առաջնորդը ընտրութեան հա- մար անցելով տարւայ հոկտ. 23ին Սօֆիա գումարում պատգամաւո- րաց պատ. ժողովը միեւնոյն տանն նշաւակած էր նաեւ նախապատրաս- տական գործառնութիւնները կատա- րելու պաշտօնով՝ Սօֆիաբնակ եօթը անձերէ բաղկացեալ մասնախումբ մը, որոց գործի ձեռնարկութիւնը յանձ- նուած էր Կեր. Վահան Ն. վարդա- պետի տնօրէնութեան: Արդ փոխա- նորդ հայրուրբը պատ. պատգամա- ւորներու հապճեպ մեկնումէն յետոյ մերժեց ճանչնալ սոյն յանձնաժո- ղովը եւ գործակցիլ նմա: Իր Սօ- ֆիաէն մեկնելէն յետոյ միայն՝ նոր մասնախումբ մը կազմած լինելուն լուրը տարածուեցաւ:

Սոյն ժամանակ նորընտիր Առաջ- նորդ Սրբազանէն հասած հարցական նամակի մը տեղոյս քահանան պա- տասխանելով կը սեղեկագրէ եղիւու-

թիւնը եւ հրահանգ կը խնդրէ՝ կըր- կին մասնախումբը միացնելով գործելու համար:

Այլ սակայն նորին սրբազնութիւ- նը պատգամաւորաց ժողովին անուա- նածը միայն մողովորչային կնիք կը- րող եւ օրինական գանելով, անցեալ դեկ. 30 թուակիր մի յարգելի պաշ- տօնագրով վճարաբար յանձնարարած է Տէր Օհան Մանդակունի Հօր. իր առժամայ նախագահութեան՝ ներ- թեւ գուեմարելով նախկին յանձնարմ րի անդամները՝ գործի ձեռնարկելու տանց յապագման եւ վարանման. միեւնոյն տանն հաղորդելով միան- գամայն թէ անցագրի խնդիրը Պատ- րիարքարանի միջոցաւ կարգադրուե- լուն պէս, պատրաստ պիտի լինի ճամբայ ելնելու:

Ուստի առանց ժամադաճառու- թեան, Յանձնախումբս յիշեալ Տէր Հօր նախագահութեան տակ, տա- րեղիւի օրը, գումարուելով եւ զի- ւան կազմելով՝ որոշեց գործի ձեռ- նարկել:

Հետեւաբար կարենալու համար՝ յանկարծազէպ պարագային իսկ, մեր այժմանքներ Սրբազան Առաջ- նորդին արժանախայէլ եւ Պուլկա- րիոյ հայ ժողովրդին պատուաբեր ընդունելութեան մը, նաեւ նախա- պատրաստական դանդաւն պէտքերու ծախքը հայտարարելով՝ յարգանքով դիմեց պատ. խորհրդից փութիւց հողածուծեան, բարեհաճել գրամ հասցնել մեզ. այսինքն՝ տեղոյդ ազնիւ ժողովրդեան անուամբ ստո- րագրուած առաջնորդական ծախուց գումարին առաջին եռամսխայն, սկըս եալ նորամուտ թուականէն, — 2եր լուրջ նկատողութեան կը յանձնենք միանգամայն թէ, յարմար ատենին դիմումի զանցառութեան շնորհիւ — Պուլկ. բարեխնամ կառավարութե- նէն սլ այս տարին սոյն նպատակաւ նպաստ բնութենելու յոյսը կորստած լինելով, Սրբազան առաջնորդին հը- նարաւոր իւրաջողութեան առջեւ խո- նարհելու փեհման պատրաստակա- մութեան հանդէպ, Հայ ազնիւ ժո- ղովրդին կը մնայ հաստատել իր ար- ժանապատուութեան ճանաչումը, ո- րոյ ապացոյցները քանիցս տուած է, շինանելով երբէք իր լուծման ազգօգուտ ձեռնարկութեանց համար:

Արդ, վստահ 2եր փոյթ հողածու- թեան պատուաբեր արդիւնքին մը- նամբ խորին յարգանաց հաւատեօք Ի զիմաց Յանձնախումբի նախագահ, Յօնան քհյ. Մանդակունի Ատենապ. Ատենապետ Կարապետ Խոջիւսի Ս. Քիւրճիսեան Գանձապետ Սուրբապ. Սուրբապետ

Դրամ զրկել «Փանձապետի հասցե- ին» Սօֆիա 2 յունի. 1904

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երեսփոխանական ժողովի ընտ- ղ իմադիր կուսակցութեանց ան- դամները, որոնք հրամարած էին նիստերուն մասնակցելու, սոճե- րէն վերջը վերսկսած նիստերուն մասնակցիլ ըսկսած են, յայտա- րարելով կարաւարութեան իրրթէ երկրին ի վիստ ձեռք առնելիք միջոցները կըստիպեն զիրենք

այդ զիջողութիւնը ընել:

— Սրբաբական ուսանողներ հիւր եկած են Սօֆիա Երկու երկիր- ներուն ուսանողութիւնները քայ- լեր կառնեն իրենց հայրենակից- ներուն միջեւ բարեկամական կապեր հաստատել:

— Ժէնէրալ Յօնչէզ, մակեդո- նական գործիչը իր Եւրոպայի մէջ ըրած ճամբորդութենէն վե- րադարձեր է, որովհետեւ անոր մարդոցմէն մէկ յանին վերջե- րս սպաննուած են Պուլկարիոյ մէջ և իրր թէ այդ ոճիրներուն թեւազրոյնները եղած ըլլան ներքին կազմակերպութեան ներկայացուցիչները՝ զոկտոր Խալիարչէզ և Ռատով:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թ Ո Ւ Ր Ք Ի Ա

Պէլկրատէն կը հալորդեն թէ սերայ կառավարութիւնը բոլոր- քած է Բ. դրան սահմանա- գլխուն վրայ իրրական զորքեր հաւաքելուն համար. Թուրք կա- ռավարութիւնը իր այդ քայլը բացատրած է անով որ կուզէ արգելք հանդիսանալ Սերպիան Մակեդոնիա անցնող շէղանե- րուն:

— Սլի Ֆէրոյս պէյ գացած է Պուլիս Սուլթանը գրաւոր փաս- տերով համոզելու որ Պուլկարի- ան մեծ եռանդով կը զինուի:

— Թուրք կառավարութիւնը ճիգեր կը թափէ մակեդոնական ժանտարմնելու իտալացի հրա- մանատարի օգնականները թուրք ծառայութեան մէջ մտնեն. սա- կայն պետութիւնները բոլորու- լին տարմադ իր շեն համաձայ- նիլ:

— Հիւմի փաշայի Եւրոպայի օգնականները, որոնք Պուլիս կը գտնուէին, առանց Սուլթանի հետ տեսակցութիւնը ունենալու, որ խոստացուած էր և կը ձգձգ- ուէր Սուլթանի կողմէն, գացեր են Սելանիկ:

— Պրասայի գեսպան Կօնտան բուրբովին թողուցեր է իր պաշ- տօնը:

ՌՈՒՍԻԱ

Պէրլինէն կը հեռագրեն անգ- լիական լրագրի մը որ Ռուս կա- ռավարութիւնը որոշած է այն- պիտի զիջողութիւններ ընել Ճա- րոնի, որոնցմով խաղաղութիւնը պիտի ապահովուի:

— Պրանսական «Մաթէն» թել- թը Պիթերսպորէն հեռագրի մը ընդունած է, որուն մէջ կըս- ուի թէ ոչ միայն Յարը պատե- րազմի հակառակ է, սլ և զին- տրականութիւնը:

— Հայերու հոշակաւոր թշնա- մըներէն մին վէլիչկօ, որ վեր-

ջերս ֆրանսական քանի մը թեր- թերու մէջ ալ հայոց զէմ թշ- նամական յօգուածներ կը զրէ- մեան է:

— «Նօվօէ վրէմեա» Բօրթ- Արթուրէն կը հեռագրեն որ Մանչուրիոյ մէջ ապստամբու- թիւն ծագեր է և ուսս զինուոր- ներ գացեր են:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Բէյլստաքը կը քննէ սօցիա- լիստներուն այն հարցապնդու- մը, որ կը վերաբերի գերման կառավարութեան աշակցութեան Ռուս ոստիկանութեան. Պետա- կան քարտուղար Ռիխտովէն կա- ռավարութեան այդ վարմունքը կը բացաղրէ անիշխանականներու դէմ մաքառելու յայտնութեանը աջակց լու նպատակովը:

Ի ՏԱՆԻԱ

Հոսմէն կը հալորդեն որ Լու պէլի Հոսմայեղելու առթիւ ըլլալիք հանգէտներու համար սկսուած հանգանակութեան գումարը ա- ռաջին անգամէն 30000 ֆրանքի հասած է:

ՍՊԱՆԻԱ

Կղերականութեան դէմ եղած խլրտումները հետզհետէ կը սաստկանան, վալէնտի մէջ հա- սարակապետականները մեծ մի- թիւնկ մը ըրեր են, յայտնի վի- պասան Պուսկօ—Իպանէց յայ- տարարած է որ այսօր ազատա- միա ժողովուրդը միթիւնով կը բողոքէ իսկ վաղը ոյժով: Բա- նաստեղծ Լուրի—Թապիա ըրեր է — Ֆիլիպիններէն եկող 7000 կու- սակրօնները 7000 գոտիներ կը բերեն, որոնցմով զիրենք պիտի կախենք. ժողովը, որուն կը մասնակցի եղբւր մօտ 16000 մարդ այդ յայտարարութիւնը ընդուն- ւեր է բուն ծափօհարութիւն. ներով:

ԿԱՐԵՒ Բ ԱԶԴ

Ճամբորդներու Համար

Նախկին Օթէլ Ռոտօփի և այս ամառ Հիսարի մէջ Օթէլ Պուլկարիի վարձակալ Աստիկ Սրապեան, այժմ բացած է պանդոկ մը Ֆիլիպին Մեծ փողոցին վրայ:

Օթէլ ՍԱՆԹՐԱԼ

Անուամբ: Յաճախողները գոհ պիտի մնան մաքրութիւնէն և արագ ծառայութեանէն:

Տնօրէն Աստիկ Սրապեան 6 Նոյեմբեր, 1903 Ֆիլիպին 8-12

Отговорникъ Мурадъ-Браносянъ

Печатница „Взаимность“ Варна